

ELEKTRONİK PARA SEKTÖRÜ

Elektronik para sektörünün yasal yapısı ilk olarak 6493 sayılı kanun ile 2013 yılında düzenlenmiştir. Söz konusu kanunla elektronik para ve elektronik para kuruluşu kavramları ilk defa tanımlanmıştır. Bu kanun ile müşterilere ödeme hizmeti sunan veya elektronik para ihracı faaliyetinde bulunan ödeme hizmeti sağlayıcıları, ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşları için BDDK yetkili kuruluş olarak atanırken, bankaların, banka dışı ödeme hizmeti sağlayan kuruluşların veya diğer finansal kuruluşların üye olarak birbirleri arasında işlem gerçekleştirdikleri ödeme sistemleri ve menkul kıymet mutabakat sistemleri ile ilgili olarak ise TCMB görevlendirilmiştir. Ancak, söz konusu kanun yeni çıkan ödeme teknolojilerine cevap vermekte yetersiz kalmış, aynı zamanda da Avrupa Birliği'ne uyum amacıyla orada kabul edilen Payment Services Directive 2'nin (PSD2) getirdiklerinin mevzuatımıza yansıtılması bakımından yeni bir kanuna ihtiyaç duyulmuştur. Ayrıca, ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemlerinin, ödeme hizmetlerinin, ödeme ve elektronik para kuruluşlarının düzenleme ve denetim yetkisinin tek bir otoritenin yetki ve sorumluluğu altında olmasının finansal hizmetlerin gelişimini hızlandıracağı, etkinliği arttıracığı ve ekonomiye olumlu katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde, 7192 sayılı “Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” 22 Kasım 2019 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu kanun ile birlikte ödeme hizmetleri ve ödeme hizmeti sağlayıcıları ile elektronik para kuruluşlarının düzenlenmesi, lisanslanması ve denetlenmesinden sorumlu otorite olarak TCMB belirlenmiştir. Kanunun yürürlüğe girmesinden 6 ay sonra Türkiye Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları Birliği'nin kurulması karara bağlanmıştır. Kanunun diğer maddeleri ise 1 Ocak 2020 itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Birliği Direktifi PSD2 ile hayatımıza giren yeni ödeme hizmeti türleri; “ödeme emri başlatma hizmeti”, “ödeme hesabına ilişkin konsolide edilmiş bilgilerin sunulması hizmeti” kanunda öne çıkan diğer değişiklikler olarak mevzuata eklenmiştir. Buna ilaveten, TCMB'ye, sistemlerin kesintisiz işletimini sağlamak amacıyla sistemik öneme sahip kurulmuş ve kurulacak ödeme sistemi işleticilerine hissedar olma yetkisi verilmiştir. Ayrıca, TCMB'ye ödeme hizmetleri kapsamında işlemin taraflarından birinin aldığı ücret, masraf, komisyon ve diğer menfaatlerin nitelikleri ile azami miktar veya oranlarını tespit etme, bunları kısmen veya tamamen serbest bırakma yetkisi verilmiştir. Daha önceki kanun olan 6493 sayılı kanunda elektronik para kuruluşlarının bankalara yatırdıkları fonların bankalarca TCMB nezdinde bloke edilmesi uygulamasına ise son verilmiştir.

Sektörü heyecanlandıran bir uygulama da, 7192 sayılı kanunla birlikte TCMB teşkilat yapısı içerisinde Finansal Teknolojiler Müdürlüğü'nün kurulması olmuştur. TCMB'nin 2019 yılına ilişkin faaliyet raporunda; Fintek alanındaki gelişmelere ülkemizin ihtiyaçları ve stratejisi doğrultusunda yön verilmesi amacıyla araştırma ve iş birliği faaliyetlerinin yürütülmesi ile ödeme sistemleri, ödeme hizmetleri ve finansal teknolojiler alanındaki gelişmelerin yakından takip edilerek sektörün ihtiyaçlarının anlaşılması ve güçlü bir ekosistem oluşmasına katkıda bulunulmasına yönelik Finansal Teknolojiler Müdürlüğü'nün kurulduğu belirtilmiştir.

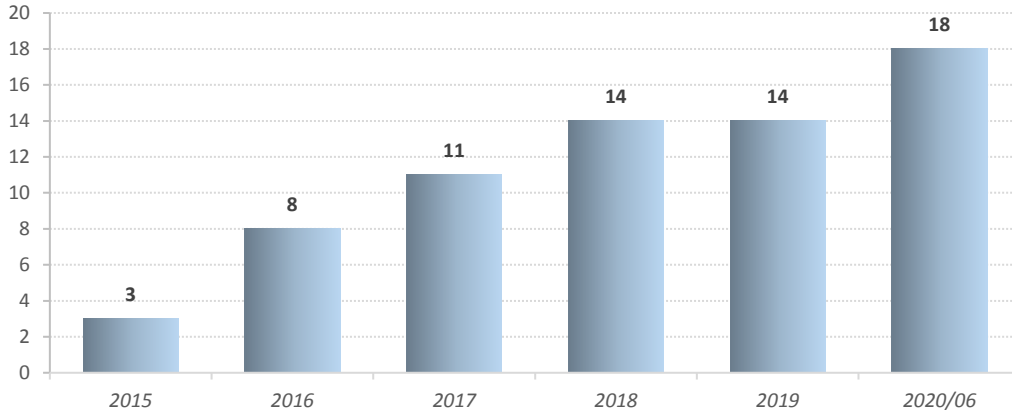
Dünya çapında nakitsiz yapılan işlem büyüklüğü 2017 yılında %12,0 artarak 539 milyar adede ulaşmıştır ve söz konusu işlem büyüklüğünün 2022 yılına gelindiğinde 1 trilyon adede yükselmesi beklenmektedir. Her ne kadar gelişmekte olan Asya ülkeleri Fintek alanında öncü olmakla birlikte, Orta Doğu, nakitsiz yapılan işlem büyüklüğünü %17,9 oranında büyütürken gelişmekte olan Asya'yı takip etmektedir. Türkiye ise Rusya ve Nijerya ile birlikte bu alanda atılım yapan gelişmekte olan ülkeler grubu içerisinde yer almaktadır.

Türkiye’de internetten yapılan kartlı ödemelerin işlem adedinin 2019 yılında %32,3 oranında artarak 679 milyon adede ulaşırken, elektronik para kuruluşlarının sayısı 2019’da 14 iken 2020’de 18’e çıkmıştır. Bu göstergeler Fintek alanında Türkiye’nin geldiği noktayı özetlemektedir. 2020 yılının ilk çeyreği ile 2019 yılının aynı dönemi karşılaştırıldığında ise internetten yapılan kartlı ödemelerin işlem adedi %25,0 oranında artarak 194 milyon adede ulaşmıştır. Covid-19 normalde birçok sektörü olumsuz etkilerken kartlı ödemeler sektörünü ise temassız ödeme özelliği ve online alışverişlerin artması nedeniyle olumlu yönde etkilemiştir.

Dünya nakitsiz toplum hedefine yaklaştıkça, hem kayıt altına alınan işlemler artmakta ve böylelikle ülkelerin vergi gelirlerine olumlu yansımakta hem de tüketiciler ödemeler alanında kendilerine kolaylık sağlayan birçok yeni teknoloji ile karşılaşmaktadır. Bu yöneliş nedeniyle hem Dünya’da hem de ülkemizde elektronik para kuruluşlarının öneminin giderek artacağı düşünülmektedir.

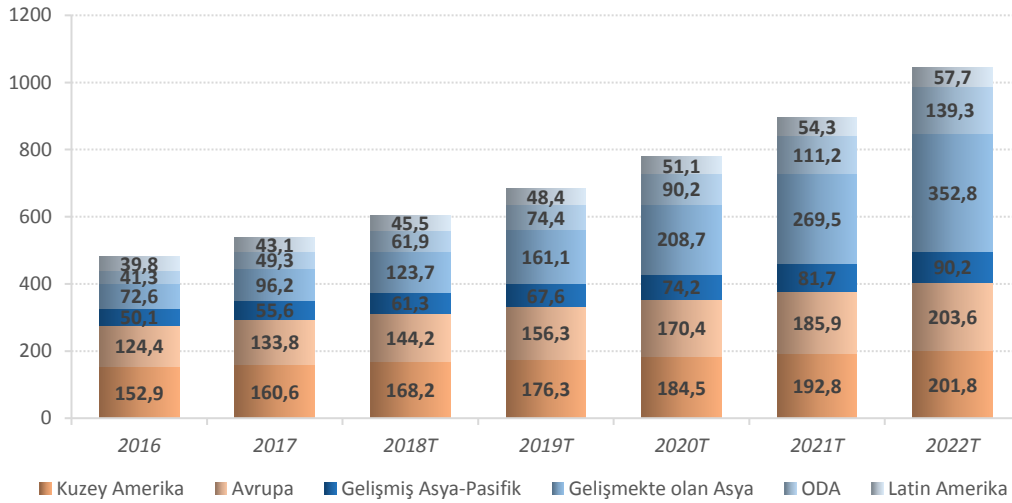
GÖSTERGELER

Şekil 1- Lisans Alan Elektronik Para Şirketlerinin Sayısı

Kaynak: BDDK, TCMB

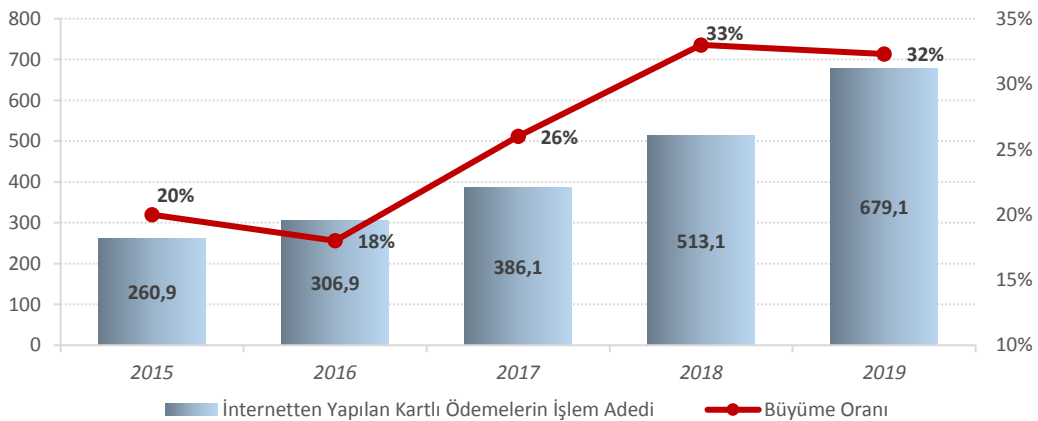
Şekil 2- Dünya Çapında Nakitsiz Yapılan İşlemlerin Adedi, Milyar Adet

ODA= Orta Doğu ve Afrika, T= Tahmini

Kaynak: Capgemini Research Institute, "World Payments Report 2019"

Şekil 3- Türkiye’de İnternette Yapılan Kartlı Ödemelerin İşlem Adedi ve Büyüme Oranı

Kaynak: Bankalar arası Kart Merkezi

İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş.

Esentepe Mah. Büyükdere Cad. Müselles Sok. Onur İş Merkezi No:1/2
Şişli / İSTANBUL

Tel: 0212 272 01 44

Fax: 0212 257 54 85

Sıla Mersin – Kredi Derecelendirme Uzmanı

sila@turkrating.com

Bu rapordaki bilgiler ve yorumlar, kamuya açık, güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan temin edilen bilgilerden derlenmiştir. Bununla beraber, bu raporda geçen bilgilerin kullanılması veya bu raporun yararlandığı kaynaklardaki hata ve eksikliklerden doğan bilgilerin kullanılması sonucunda yatırımcıların uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş. sorumlu tutulamaz. Bu raporlar hiçbir şekilde menkul kıymetlerin alımı veya satımı konusunda tavsiye olarak yorumlanmamalıdır. Kullanan ancak kendi bilgi, inisiyatif ve değerlendirmesi ile hareket edecektir.
